

նախորդողն առաջարկած փոփոխութեանց ինչպէս նաև երեսփոխանաց ունեց և մասնաւորապէս լրացուցած առաջարկութեանց վրայ փնտրեցաւ ըստ ինքնուրոյն կենսական կարեւորութեանը պատճառաւ փոփոխութեանը չկողմնակից և յաջորդ. նրա տին մնաց, որ 13 օրէն պիտի դուրս մարի:

Ահաւասիկ Գաղ. ժողովոյ տպագրութեան անդամ և մայրաքաղաքիս ազգային վարժարանաց վարձեալ տեսուչ Մեծ. Ս. Միքայէլեան էֆէնտիի նամակին պատճէնը, զոր խոստացած էինք հրատարակել:

... Խմբագիր:

Ձեր այս ամսուան յուլի 8 երեքշաբթի ամբարձրութեան մէջ ինձ նկատմամբ լուր մը հրապարակեալ տեսնուեցաւ հաւաքեալ ձեր խորհրդածութեան: Որոշ համար հետեւեալ պատասխանը կուտամ որ հրատարակէք զայն ձեր ամսնամասու կայ թերթին մէջ:

Յիշատի առաջարկած եւ Գաղաքական քաղաքականութեան տպագրութեան գործերն իմ տպարանս տպելն, ուրիշ տպարաններու մէջ մինչև հիմայ տպուած էին 0/0 7 1/2 պակաս գնով: Գաղաքական ժողովն ալ զայն ընդունելով հրաման ըրած է իրմտական հոգաւորութեան որ իմ տպարանս զրկեն տպագրութեան վերաբերեալ գործերը և նոյն պայմանաւ հաշիւ տեսնեն ինձ հետ: Բաւական բան տպուելէն ետքը 1862 Վ/2 քրէ. հաշիւ մը ներկայացուցած և առաջարկած եմ պատուարձան իրմտական հոգաւորութեան որ՝ մինչև հիմայ կամ վերջի ամսերներու ուրիշ տպարանները տպել տուած և գինը վճարուած գործերուն հետ բարդատուն և 0/0 7 1/2 վար ինչեղանակ ետքը մնացածը վճարուի:

Իրմտական հոգաւորութեանը 13 օրէն նաքը ինձ գրով հաղորդած է որ՝ ձեր տպած գործերն ուրիշ տպարաններէ մեջցուցինք, որ 1900 զրոյով խօսք տուաւ տպելու և ըստ պայմանի 0/0 7 1/2 զեղչելով ձեր պահանջը կըլլայ 1737 Վ/2 զրէ փոխանակ 1862 Վ/2 զրէ: Սրա ինչպէս որ դուք ալ կը գրէք, իրմտական հոգաւորութեան անդամներէն մին պատուաւոր տպագրութեան մը հետ սակարկութեան կը մտնէ: Եւ 1900 զրէն տպուած ստորագրութիւն կուտայ անկէ, ի մեծ գարմանս իւր անդամակցաց: Բայց ես չի գարմացայ իրմտական հոգաւորութեան միւս անդամներուն ալ և երբ այս տողերը կարդացի, շատ աւելի զարմացայ որ երբ քննելու եղանակն այս էր ինչու քիչ մ'ալ աւելի հոգաւորութեան յանձն չէ աւելի: Եւ մտական հոգաւորութեան այդ պատուաւոր անդամը քանի մը տպագրելէն ալ կ'անցնէ, որոցէ անոնց մէջ ձրի կը տպենք ըսողներ ալ պիտի դնենք և այդ իրաւամբ ինձմէ քանի մը հարիւր զրէ ալ վրայ պիտի ուղարկէ:

Պատուարձան իրմտական հոգաւորութեան նամակին երբ ընդունեցիս պարտաւորեցայ կեդրոնական տպարանի դիմել և ուրիշ տպարաններու մէջ տպուածները իմնենքուս հետ բարդատուն, որք սոս. հասարակ իմ ներկայացուցած հաշուցն նայելով շատ սուղ էին. առնցիմէ երկուքը զիրարմտար յառաջ բերեմ, որք բարձրութիւն օրինակներով ըլլալուն համար իմ տպած գործերուն կը նմանին:

300 տոմսակ ամուսնութեան, 2000 տոմսակ երմտական, 600 տոմսակ և 5000 վկայագիր կարուածական, առնց ամուսն համար 12 օրմտեան ոսկի՝ այսինքն 1360 զրէ վճարուած է՝ տիկին 130 էն. այս հաշիւը երկու մասերէ բաղաւրեալ է. մէկը փոքր 3100 տոմսակներէ, և միւսը մեծ 5000 կարուածական վկայագրերէ: 3100 փոքր տոմսակները 4 անգամ փարպէն հաշուելով 310 զրէ կընէ, և 5000 մեծ կարուածական վկայագրերը 10 անգամ փարպէն հաշուելով կընէ 1250 զրէ երկուքն ի միասին 1360 զրէ հաւա-

սար տպագրութեան առած 12 Օսմանեան ոսկեղն:

Կարուածական վկայագիր ըսուածին թուելով 3 փարպէ կընէ, տպագրութեան համար 7 փարպէ հաշուելու է, որոյ վրայ հաշիւ 3 սուղ դրի և 2 ծաղիկ ըրէ: Չանակներ կան. ասոր հետ համեմատելով իմ տպարանս տպուած տրոյ կամ հարսանեկան կանոնադրութիւնը, յայտնի կը տեսնուի որ 8 անգամին չափ տեղադրական աշխատութիւն կայ, որ կընէ 36 փարպէ, որոյ վրայ թղթի և կաղնի գինն ալ աւելցնելով 60 փարպէ կըլլայ. բայց ես առնց գինը 20 փարպէ դրած եմ, ուրիշն տպարանին տրուած գինէն 0/0 66 պակաս գնով:

Հաւաքեալ քանի մը ամիս առաջ 2000 նամակներ երեսփոխանաց հրաւեր տեսնուածով՝ տպուած են, որոյ փոխարէն 400 զրէ վճարուած է, որ ըսել է հաւաք 8 փարպէ. ասոր թուելով թէպէտ և հաշիւ 4 փարպէ կընէ, բայց 2 փարպէն հաշուելով 6 փարպէ տպագրութեան համար կը մնայ, որոյ վրայ ալ հաշիւ 4 սուղ գրի կայ, ասոր հետ ալ բարդատունով իմ տպագրութեան գործերու 100 անգամ փարպէ կընեն:

1862 Վ/2 զրէ հաշիւն մէջ գործերը 3 կարգի դասուած են. Ա. կարգը 20 փարպէ հաշուելու է, որ իր նմաններէն 0/0 60, 80 նուազ գնով է. Բ. կարգը 3 փարպէ հաշուելու է որ իր նմաններէն շատ նուազ գնով է, և Գ. կարգը 4 զրէ հաշուելու է, որ ուրիշ պատուաւոր տպարանները չեն կարծեր որ 2 զրէն պակաս տպեն:

Այդ գործերը տպագրուած և գինները վճարուած առէն այդ անձը հարկաւ դարձեալ իրմտական հոգաւորութեան անդամ էր, ինչու այդ պատուաւոր տպագրելէն հետ սակարկութեան շնորհ և կեդրոնական սնտուկին շահը չի նայեցաւ:

Բայց այդ անձին, որուն մ'ի ըլլալը չեմ գիտեր, հանած այնպիսի աշխուղանքները կեդրոնական սնտուկին չհանձն համար է, թէ չէ՝ մինչև հիմայ Պատրիարքարանին տպագրութիւնները յանձն առնող տպագրելէն չհանձն համար է:

Իսկ կըսեմ թէ վերջինս հաճաքէր գրած չէ:

Եթէ անկեղծաբար կեդրոնական սնտուկին չհանձն համար եղած ըլլար:

Առաջին՝ մինչև իմ տպագրութեան տեսնելը եղած տպագրութեանց համար վճարուած գիններուն ուշադրութիւն ըրած ըլլաւ էր:

Երկրորդ՝ այսպիսի խաբար և սխալ գրութեամբ քննութիւն ընելու չէր:

Երրորդ՝ Ընդհանուր ժողովոյ տեսնուածութիւններուն ֆորման 220 զրէի սակարկութիւն եղած ըլլալու համար կար խաբարով մէկ տեղի և որ իմ պայմանիս համար մեծաւ 230 զրէի տպագրելու խօսք տուած էր, Գաղաքական ժողովին հրամանին համար մերջի անհաղթութիւններն իմ տպարանս զրկուած ըլլաւ էր՝ այդ աւանդութիւնները իմ տպարանս չը գրիտէն ետքը ֆորմային ալ 230 զրէի կը վճարուի երկու ուրիշներու:

Երկու ամիսն աւելի կայ որ 6000 զրէի չափ տպագրութեան գործեր կատարած եմ Պատրիարքարանին համար, բայց տուական ստալ մ'առած չեմ. ինչ զարմանալի արդարութիւն. ես ուրիշն տպագրած էն թէ 0/0 7 1/2 նուազ այլ 30 կամ 60 նուազ տպագրելով ալ ինձ ստալ չի վճարուի, բայց միւս տպագրելին ստալ կերթայ ստալները, հարցուցէք Պատրիարքարանին գործակալաց, որ այդ անձին բարեկամ եղող տպագրելը Պատրիարքարան եկած ստալ տուած ունի:

Այդ իրաւունք ունիմ ըսելու թէ ամէն կանոնի հակառակ այդ կերպով քննութիւն ընող և զիս վատաշարմաւ ել ուղղող պատուական անձը չէ թէ կեդրոնական սնտուկին չհանձն համար աշխատած է, այլ իր բարեկամ եղող տպագրելին չհանձն համար այդ խաբար տեսնելէն քրած է, որոյն զի ես վճարելով եւ քրածելով և դարձեալ գործն իր ստալի վիճակին մէջ մնայ:

Ինչպէս որ կըսեսնուի, ես նուազաւոր չի ոճով Պատրիարքարանին տպագրութեան գործերն ուղած եմ վրաս առնել, և ես

իմ պայմանէն շատ վար գնով հաշիւը պատարտած եմ: Եւ ահա հրապարակուա կըսեմ որ Ընդհանուր ժողովոյ տեսնուածութեան ֆորման միւսնոյն թղթի վրայ խաբարով մէկ կուեղ 600 օրինակը 200 զրէի կը տպագրուի միւսնոյն տպագրական մարքութեանը: Ուրիշ մը եթէ ասիէ արժան կընէ թող հրապարակու իմանէն:

Հիմա պատուական Մատիս ալ գիտցաւ որ գործն իրեն հաղորդուածին պէս չէ եղեր. այլ իրարութիւն մը կայ եղեր որ խեղճութիւններով իրեն հասկցուցած են: Եթէ կամենար ինքն ալ չուտով կրնար մակարերել թէ տպագրեալ գործ մը տպագրելին անոնը վրան, ուրիշ տպագրելին մը կամ մանաւանդ հակառակորդ տպագրելին մը տանել և անոր տպագրութիւնը շատ վար գնով կատարելու խօսք առնելը քրածութիւն մը չէ, այլ ամենադիւրիս գործ մէջ. և կը զարմացուի թէ ինչու համար նոյն գործերը բոլորովին ձրի տպագրելու ստորագրութիւն առնուած չէ, որովհետեւ նոյն գործերը նորին տպագրելու պէտք ալ չիկայ, այսինքն բանը կրնար հասկնալ պատուական Մատիս, բայց հոս կընալ չուղեւոր՝ այդ սուսը հրատարակեց՝ հաղորդելին քողարկեալ խաբար տեսնութեանը տակ:

Մատիս՝ Խրիսեան Արաքոտին հակառակ իմնոյն մը կենթադրէ, զիս ալ այդ խոբակին տրանսակը կը կոչէ. ես Խրիսեան Արաքոտին հակառակ չեմ և ոչ ալ խոբակին մը արդարեան, բաւական դատողութիւն ունիմ սուսը ճշմարիտ և ստալիսը ու նեղաւորը ճշմարտապօսէն և բարեմիտէն որոշելու:

Իրմտական հոգաւորութեանը երբ տակ տուած ամենապատիւ Խրիսեան Արաքոտին համար ըսաւ թէ կեդրոնական սնտուկին այնչափ պարզութեամբ պատուական Մատիս՝ փոխանակ կեդրոնական սնտուկը պարագայներով երմտական հոգաւորութեանը անարդէ: Եւ հիմայ որ իրմտական սոգարա ձուլեան մէկ անգամը խաբար տեսնութեան տակ բան մը կըսէ, առնց ճշմարտին վերահասու ըլլալու՝ սնտուկը վտանգեալ կենթադրէ, և անմեղ մը, որ բոլորովին կեդրոնական սնտուկին չհանձն համար աշխատած է, կը վատաշարմաւ: Ըսել է որ պատուական Մատիս իրարութեանց իր ուղած ձեւը կուտայ:

Վարձարանայ տեսնութեան պաշտօնապարտութեան նկատմամբ քանի անգամ է որ կծու անխաղաղութիւններ կ'ընէք եւ իրմ Մեծապատիւ Խրիսեան՝ այս անգամ դարձեալ մեղադրութեան կը յիշէ այդ կէտը, չեմ գիտեր ինչ փառակ վրայ կը հիմնէք ձեր մեղադրանքները՝ տանի չեն խօսքերու. պատուական անգամ չի վայել, բայց որովհետեւ վերջինս պատուական համար պատուական եւ հարկաւ զընեալ էր երկու խօսք ալ տար համար ըսեմ: Այլ թաղի կուեղ որ իմ այս պաշտօնակցութիւնս Գաղաքական ժողովական նութեան հետ չի համաձայնիր, քրտու վին սխալ կարծիք մ'է, փան գի Մրքադան Պատրիարքը ստանալանաւոր պաշտօնեայ մը ըլլալով հանդերձ բոլոր Ազգային ժողովոյն յաւաքէն, ասիէ ինչ չարիք յաւաքէն եկած և երանի թէ բոլոր պաշտօնեայք ստանալանաւոր ըլլային՝ ասիէ առջին ժողովներուն մէջ Պատրիարքարանի ամուսնական պաշտօնեաներէն ալ կը զընուէնէ, բայց դուք անոց համար այս պէս կծու անխաղաղութիւններ չ'ըրիք որոյ պատճառը յայտնի չէ: Եւրպային մէջ ամուսնականաւոր պաշտօնեայք մի թէ իրենց Ազգային ժողովոյն անդամ չեն: Եւ կան երկիրներ որոյ Ազգային ժողովոյն անդամներն իսկ ամուսնականաւոր են: Ուստի այս խախտու տրիմով իմ պաշտօնակցութիւնս չուղիւր ուրիշ ընտրութիւններ ունենալ կենթադրէ և ոչ ուրիշ բան, ես այս պէս կը հասկնամ:

Ձիս այս պաշտօնին Գաղաքական ժողովի չի կուեղ, այլ ուսումնական Խրիսեանը ընտրեց և ես շատ տնդամ հրաւերով ուղեցի՝ բայց Ուսումնական Խրիսեանը չը թողուց: Իմ փափաքս էր որ պատարտականութեան համար բան մը վճարած ըլլայ կեդրոնական սնտուկը քիչ շատ այս դրութեանը ընդունուեցաւ: Իսկ երբ ինչպիսի հոս գայ որ կամ ամուսնական

նաւոր պաշտօն և կամ Գաղաքական ժողովականութիւնս ձեռք հարկ կըլլայ, ահա կը յայտարարեմ որ պատարտու եմ աւելի իմ ամուսնականաւոր պաշտօնս թողուլ, քան թէ ժողովականութիւնս զոր յանձնած է ինձ Ազգային ժողովը:

40 յուլիս 1875 Մատիս . . . Վրեպալը կ'զրի Ս. Միքայէլեան

Այս նամակին վրայ մեր դիտողութիւնները բաւական երկար ըլլալուն՝ յաջորդ. թուոյ կը թողուեք:

Կը լսենք թէ ասիէք երկու տարի առաջ վեհ. կաթողիկոսի միջնորդութեամբ Ռուսաց վեհապետ կայսեր կողմէ Պրուսիայի Հայոց եկեղեցւոյն ընծայուած 364 օխայ ծանրութեամբ զանգակն անցնողները եկեղեցւոյն բարի կախելու ժամանակ ձախորդաւոր վար ձգեր են և վերէն ի վար ձախելու է:

Հասնուս նայելով, Ռուսիոյ մէջ վարպետներ կան եղեր այսպիսի ձախութեամբ զանգակները նորոգելու: Եթէ ստոյգ է այս, յուսալի է որ վեհ. կաթողիկոսն այդ վարպետներէն մին Պրուսաց զրկելով յիշեալ զանգակը նորոգել կուտայ, և հետեւաւոր Ռուսաց վեհ. կայսեր զրկած յիշատակն տպագրութեան չմնար:

Ազգային Խմբագրական Տէր.

Գաղաքիս Գրիստինեան վարժաբանի Հոգաւորութեան ի շնորհս ազատաբայր Մատիսը հրապարակաւ շնորհակալութիւն մատուցանել կը փութայ այն աղնուախոհ և դպրոցաւոր անձանց, որք աղկանց դատարակութեան յոր ստորման կարեւորութիւնը քաջ կը յիշեմ իմ անաւոր նուիրեալութեանը կը նպաստեն Գրիստինեան վարժարանի կարօտ աշակերտահաց և դպրոցիս բարեկարգութեան:

Մեծապատիւ Տէր, անցեալ յուլիս 28ին Գաղաքիս նորընտիր Գաղաքական ժողովն Առաջնորդութեամբ Գրիստինեան Առաջնորդ Հոր վարժարանին այցելութեան ելլալով և առաջին և երկրորդ դատարանի անկեղծաւ հայտ ֆանալայի վրայ ունեցած ձեռագործները նկատելով, ի նշան իրենց զգացած դժուանակութեան փութացին վարժարանի դիտողութեան տեսութիւն մէջ դնէ և ուստիս արալի նուիրատու ինչոյ այսպէս Մեծապատիւ Գրիստինեան էֆէնտիի Գեղջիւն ատենապետ Գաղ. ժողովոյ նուիրեց մէկ կրօնակ 3000 զրուշ արժողութեամբ:

Մեծապատիւ աշայր

Մ. Յովակիմ Սիւրմէնեան 2 Օսմ. ոսկի Ղազարոս Խաչեան 3 արծաթ մէծ. Մեարգիս Կիւրումեան 3 " " Աւագ Ղազարեան 3 " "

Եւ Լիւլիճեան երայրներէն Մեծ. Գաղաքիս աղան՝ որ նոյն օր Գաղ. ժողովոյ ընկերանալով այցելութեան եկած էր, նուիրեց երկու արծաթ Մեծիս: Այսպէս ալ մէկ օր առաջ մեր՝ ընկի Հայրենակից Թովմեան Մեծապատիւ վարդան Ազան Տրապիզոն բնակեալ, որ քանի օր է օգտախոսութեամբ քաղաքս կը գտնուի, վարժարանիս այցելութեան գալով՝ յօժարեցաւ նուիրել երկու Օսմանեան ոսկի: Ուստի կը ինչպիսիք, Մեծ. Տէր, ներկայ Ձեր Հայրենանուէր լրագրոյն մէջ հրատարակելու հոճիլ յօրինակ մերաղնէից:

Մնամը . . .

Ատենադպիր Ատենապետ Սահակ Մ. Յ. Դանիէլեան Թ. Բաբրոսեան 1875 յուլիս 3 Երզնկա

ՄԱՍԻՍԻՍ ԾԵՆԵԿԱՅԻՆ

Ի վերջոյ հանգումը երբեք չի կարող չլինել անհաշտ և անարար, որ արդարեւ զորքն ի Գործից պարտաւոր լինի ի մահուան :

(Ծոր. Կէ. Բէ. 1705)

Էջ. 162. Գործիքն կուսակալին Պատկե իջի առ վիճակաւոր արքայաւոր կողմէն վրաստանու Հայոց և կառաւր Ներսիսի ի 28 մարտի 1828 ամի համարաւ 614 :

« Հաւաստի գրութեմ, որ բաղում Հայեր գիտեն առ Զերդ Երեւանում թիւնն, յառաջակից իւրեանց ցանկութիւնն գաղթել յԱրարատ-նայ, և յազապա նշանակելոց նոցա բնակութեան տեղիս ի յերեւանայ նահանգի : Եւ պարտաւոր համարիմ ընդ ամեն առաքելով առ Զերդ բարձր սրբազնութիւնն զպատճենս իմոց գրութեանց առ գեղապետ Լազարեանց և երեւանայ ժամանակաւոր կառավարութիւնն, յաղաքս կարգ և կերպ տալոյ քրիստոնէից գաղթելոց ի մեր կողմնս, եւ մնամ ի յուսով գրութեան, որ Զերդ սրբազնութիւնն Զերով խորհրդարանութեամբն և կարգադրութեամբ տալիք հնարս և խորհուրդ երեւանայ կառավարութեան յայսմ մասին ի կատար ածել զմեր նպատակն : »

Յայտարարութիւն կուսակալին վրաստանու Ռոսիայի ի 1816 ամի 14 յունվարի համարաւ 21 :

« Առ ինքնակալ կայսրն Ռուսաց Աղեքսանդրն. (Թարգմանութիւնն)

« Ներսէս Հայոց արքայապետն, որ առաջինն է այս կողմերումս գրաստանու Հայ ժողովրդի եկեղեցական գործերը կատարելու մէջ, հովուելով իրան յանձնած հօտը՝ օրինակելի կարգադրութեամբ և բարեպաշտութեամբ կարողացաւ իւր քրիստոնէական խաղաղասիրութեամբն և բազմաթիւ բարեգործութեամբ գարծունել գէտ ինքը մի ընդհանրական յարգանք, ինչպէս Ռուսաց կառավարութեան կողմից, նոյնպէս և տեղիոյ հաստատութեան բոլոր դասակարգից, նախ քան վրաստանում նշանակվելը՝ նա իմ՝ նախորդների առաջն ցոյց տուեց հայտաւարական բաղում անկասկածելի փորձառութիւնը գէտ ի Զեր կայսերական բարձրագոյն գահը, և Ներսէսանդ հոգատարութիւն գէտ ի Ռուսական զօրքերը՝ երեւանու սահմանը մտնելուց առաջ, ուր սոյն արքայապետը, որ յաջորդել էր Էջմիածնի Պատրիարքութեան երկրորդ տեղին, իւր բոլոր հնարքներով նպատաւանտոյց էր լինում զօրքի պաշտօնը ըստ պատշաճ ժամանակին :

« Այսպիսի ջերմեանդ հոգատարութիւնը, Ռուս զօրքերի յետքաշվելոյ միջոցին երկանդամ պատճառեց նորան Պատրիարքութեան կողմից բաղում տանջանքներ, նոյնպէս երկարատեւ մութ բանտարկութիւն և հազիւ անգամ նաեւ կեանքից զրկումն :

« Զարգացած գոյով խորիմաստ գիտութեամբ այս ամենաբարեպաշտ հովիւը, վրաստանում իւր երեք ամեայ կեցութեան ժամանակ ևս չէ դադարում անխնայ գործունէութեամբ ինամատար լինել եկեղեցւոյ օգուտներին և Աստուծոյ տաճարի մեծաշքութեանը : Նա մանաւանդ նորա բարեպաշտական յատկութիւններն և մարդասիրութիւնն երեւեցաւ առաւել ևս այս կողմեր անապատացուցիչ տարափոխիկ ցաւի ժամանակ (Չունայ աստուծոյ ցաւն է) :

Այսպիսի վատաբաստիկ միջոցում, նա՛ առ ոչինչ համարելով իւր սեղահական անձի վատեցները, շտապուէր այց երանել ամեն տեղ իւր հօտին, օգնութիւն և սփոխանք տալու վշտացեալներին, իսկ յանկարծօրէն այս հիւանդութեան ենթարկվողներին մատուցանել ամենակարեւոր նուիրատուութիւնքն իւր խիսկան սեղահականութիւնից : Բայց յայսմանէ նա իւր մեծամեծ արժանաւորութիւններով և քրիստոնէական յեր հեղաբարդութեամբը հայթայթելով մի առանձին հաւատարմութիւն արտասահմանեան Հայ ժողովուրդներէ, որոնք բնակվում են վրաստանի սահմանակից Պարսկաստանի և Տաւրիստանի զանազան նահանգներում, յայտնեց ինձ գործնապէս բաղմաբիմ գիտաւանդութեամբ իւր հաւատարմ մարդկերանց ձեռքով ամենակարեւոր տեղեկութիւններ՝ ահմանը անցնելու ժամանակ, յայտնելով նոյնպէս և վրաստանի թշնամեաց բոլոր մտադրութիւնների մասին :

« Այսպիսի հաստատուն հաւատարմութիւնն գէտ ի Ռուսիա՝ պատճառեց նորան անհաշտ առեկալութիւն երեւանու Պարգար Հիւսէյին Ղալի խանի կողմից, որ ընդգէտ՝ նորան արգելեց գրգռել անբաւականութիւններ և նոյն իսկ Պարսկաստանի գէտ, որից ալժմուս պաշտպանում է նորան Զերդ կայսերական բարձր օգործումութիւնն : Իսկ Հայոց սրբազնագոյն Ներսէս արքայապետոյն առ նեցած գերազանց հայտաւարութեան մասին գէտ ի Ռուսաստանի կառավարութիւնն ու նորան վերաբերելի օգուտների կրկնակի յարգանք համար գէտ ի ինձ, նոյն իսկ Երեւմ Հայոց Պատրիարքի մասին, իբրեւ մի անձի մասին, որ գերազանցում է իւր բարեպաշտութեամբ և իրաւատար հպատակութեամբն գէտ ի Զերդ կայսերական բարձրագոյն գահը, — այդ մասին եւս համարձակվում եմ ամենահպատակօրէն խնդրել Զերդ կայսերական մեծութիւնէն՝ տալ նորան մի անօրինակ վարձատրութիւն, որ բաղկացած լինէր մի աղամանդեայ խաչից սեւա վերարի վերայ կրելու՝ ի գերազանցութիւն նորա իւր բարեհամբաւ առաջնակարգութեամբը տեղւոյս բոլոր Հայ հոգեւորականներէ :

« Սոյն գուճակ Զերդ մեծութեան առ նա ունեցած սօղանմութիւնն, որ արդէն օրինակ է նախորդ հանդուցեալ Յովհաննէս Հայոց արքայապետոյ վերայ, պարգեւելով նորան արժանաւոր պարգեւ արժանի իւր ծառայութեան՝ իբր խրախուսանք այս ջերմեանդ հօտապետին եկեղեցւոյ մեծագործութեան օգուտներին և Զեր կայսերական մեծութեանը ծառայելու ազգաւ : »

(Ստորագրութիւն) Ռոսիայ

Հեռեւէ Բաւա

Ե. Ջ. Գ

Արթ. Ամբաստան վարդապետի վերաբերման թեման տակ գտնուող Բանկալիքի Ռուսիեան երկսեռ վարժարանաց տարեկան քննութիւններն աւարտած ըլլալով, յառաջիկայ կիւրակէ յունիս 20 յիշեալ վարժարանաց Պարգեւատրութեան հանդէսը պիտի կատարուի :

... Տէր.

Կը խնդրեմք Զեր արքայապետութեանէն որ բարեհաճիք հետեւեալ արդր պատուական լրագրոյց միջոցաւ հրատարակել :

Ե. Ջ. Գ

Վարազդատեան Բնկերութեան Բնդհ. Ժողովոյ վերջին նստին մէջ Բնկերութեան կեդրոնատեղին այլուր փոխադրելու առաջարկութիւն կը ցած և ինքնոց կարգէն անցած ըլլալով՝ որոշում արուած է ընդ հուլիսի 15-ը նուր ժողով գումարել և ընկերաց հաճութեամբ ներկայացնել նոյն առաջարկութիւնը :

Ուստի կը հրաւիրեմք զհամայն անդամակիցս, որ հաճին յառաջիկայ կիրակի օր (20 յունիս) ժամը 6 իննըիկայ գտնուիլ ի Բառիմ փաշա խան ուր պիտի գումարուի ժողովը :

Վարդ. Բնկեր. Բնդհ. Ժողովոյ Ատենադպիր Ատենապետ

Գ. Խ. Պելլապիւրան Թ. Կարդէն Ի Կ. Պոլիս 15 Յունիս 1875

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ

ՀԵՂԻՆԱԿ

Յարգմանեց Մ. Մանուկեան

Հոգեւոր Երեւոյ

Զմիւռնիա Տապար. Տէտէեան

Կը գտնուի Կ. Պոլիս Չաղմաղ Զըլար փողոց թիւ 20 Գալաֆեան եղբայր գրատունը, եւ Զմիւռնիա Տէտէեանց վաճառատունը ի գին 12 դր :

ՏՈՒՐԵԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Գ Ո Ր Ե Ն Ա Կ Ա Ն

Անտառատրեան

Արթուր Գ. Կարապետեան

Բ. Տիգ

Զմիւռնիա Տապար. Տէտէեան

Կը գտնուի Կ. Պոլիս Չաղմաղ Զըլար փողոց Գալաֆեան եղբայր գրատունը և Զմիւռնիա Տէտէեանց վաճառատունը ի գին 28 դր :

Ե. Ջ. Գ

Հայկաբանութեան ամեն ճիւղերուն և Տաճիկերէնի հմուտ դաստառ մը պատրաստ է դաստիարակող ազգային դպրոցաց կամ՝ առանձին տաներում մէջ :

Ազգայն իրաւորոյ խմբակը՝ Տնօրէնին հետ պէտք է լսուի :

ՇԱՏ ԱԺԱՆ ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

Ս. Մ. Միլասեան և ընկերք կը ծանուցանեն արգոյ հասարակութեան որ ձեռքերնին գտնուած չորս հարկերէն աւելի զանազան կարի գործիքներ աս ամառուան եղանակին բոլորն ալ ծախելու համար սովորական գիններէն շատ ավելի պիտի տան :

Գործիքներուն տեսակներն են, « Լիւնը վաշէր » — երկու թելով անքակ կար կարող ձեռքով կը գործէ, ընտանեաց խիստ յարմար ու գինը երեք լիւրա է :

« Սիւնը » — Գլխիկ — կոշուած ոտքով կը գործէ — երկու թելով անքակ կար կարող ընտանեաց և դուրսի կար կարողներու խիստ յարմար, զինը խիստ ավելի :

« Սիւնը » — Սիւն — աւելի զօրաւոր — դուրսի կար կարողներու համար մէկ հատիկ գործիք է, գինը սովորականէն վար :

« Սիւնը » — Թիւ 2 — մեծ և զօրաւոր գործիք մ'է, երկաթէ պատուանդան ունի, երկու թելով անքակ կար կը կարէ, փաղմիր — Չախա և այլ ամեն տեսակ թանձր կտաններ կարելու համար մէկ հատիկ է. ամեն հաստութեամբ կաշի շատ գին ունի :

Թեամբ կը կարէ, որով կոշակարներու համար ուրիշ գործիքներէն աւելի պիտանի է, գինը խիստ ավելի :

« Հաւ » — Թիւ 1 — ոտքով գործելու և երկու թելով անքակ պատուանդան ամեն տեսակ կար կը կարէ, հեղ զանազան մանր գործիքներ ու ներսով ընտանեաց համար խիստ պիտանի ու գինը չափազանց ավելի է :

« Հաւ » — Թիւ 3 — մեծ և զօրաւոր գործիք գերձակներու և կոշակարներու անհրաժեշտ և գինը, ուրիշ տեղ ծախուածէն աւելի ավելի է :

« Էլ » — Հաւ — Թիւ 3 — մեծ է և զօրաւոր գործիք — գերձակներու և կոշակարներու շատ յարմար — շատ ավելի կը ծախուի Ղալաթիա Միլասեանի մաղազան :

Ամեն ջանք և միջոց ի գործ պիտի ադուի յաճախորդները գոհ ընելու — ճիշդ դաս կը տրուի — գիններէն մեծ զեղչ պիտի ըլլայ — ասեղ և ուրիշ պէտք եղած բաները խիստ ավելի և բոլոր վերոյիշեալները կը ծախուին Ղալաթիա Եէնի ճամիկի դուռը Միլասեանի Ամբիկեան վաճառատանը մէջ :

Ամառուան համար բարակ ֆանէլա և աղնիւ չափիկներ շատ ավելի գիններով կը ծախուին Ամբիկեան վաճառատունը :

Ի Լ Ա Ն

Թօփխանէի ամիրէ իշուն լիւզիւմի օլան արմըշ և էտի թոնէլաթ սընագ հալա բիւթ թիւմալը իւր եւրդ զըրդ թոնէլաթ սողու հալա բիւթ թիւմալը գարարը գալի իւրիւնի թեմաղը բուսմինն պիւրիսի սալը կիւնի վերիլէճէկի աղտէմէ իւն օլունու իւն տէ, պաղը մախաղէրաթաւն տալը եէվմի մէջքիւրտէ գարարը վիւրիլէյա պ թէլիւր իւմիւր վէ մէջքիւր թեմալը բարաւն սընագ հալա բիւթ թիւմալը նըն պէհէր թոնէլաթ սալը արմըշ և Երդ վէ սողու հալա բիւթ թիւմալը րըն պէհէր թանէլաթ սալը 1300 դրու չա թալիսի էօհտէսինտէ օլուն մաղը մէջքիւրտէ իւրմի իւրիսի սալը կիւնի գարարը գալիլէրի վերիլէճէկին տէն իւմ թեմալը թալիսի օլունարըն եէվմի մէջքիւրտէ տալը Եւրալիսաքէրիլէ կէլէլէրի :

17 թեմաղ 1875 Պապը Սէրասքէրի

Աստիլի շահանէ Սարոճխանէ անպարընա իւզի մի օլուն միւնաղ տալէ գոնալան իւզ պին առտէ պիւթիւն Երդը իսխաթթա վէ թեմալ վէ Պալաուր Սալթիլանըն պէհէր տալէ տի օլուն գալի զրու իւրիսի պէշ փաղաղ օլունաղ թալիսի էօհտէսինտէ օլուն թեմալը Բալիլին իւրմի վերիլէճէկինտէ, իւմ թեմալը թալիսի օլունարըն եէվմի մէջքիւրտէ Տալը շալալի տալէրիլէ կէլէլէրի :

16 թեմաղ 1875 Պապը Սէրասքէրի

Իսլիմա վէ իւզիւտ Գալիլիսալի հիւ մալալէրի իշուն տէր Սալաթթա տէ թեմալ թալիսի օլունաղ իւրդէ միւնաղ տալաղ օլունու 2800 դրէ պէնկու չիլիսիլին պէհէր զրու 150 դրու շա օլունաղ թալիսի էօհտէսինտէ օլուն թեմալը Բալիլին իւրմի վերիլէճէկինտէ, իւմ թեմալը թալիսի օլունարըն եէվմի մէջքիւրտէ Տալը շալալի տալէրիլէ կէլէլէրի :

14 թեմաղ 1875 Պապը Սէրասքէրի

